

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dljaškem semenišču (Knabenseminar). — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisal se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrtice, če so natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Hrvatska.

Slovcem najbližji sosedi slovanske krvi so nam Hrvati, pa njihova zgodovina je nam premalo znana. Zato tudi njihove politične borbe v Zagrebškem saboru čestokrat prav ne razumemo! Bodi torej sledeče v pojasnilo.

Hrvatska bila je neodvisna kraljevina pod domačimi kralji, ko smo Slovenci popolnem omolknili pod tlako in raboto in podloštvom priselivše se k nam tuje gospode. Ko jim umerje zadnji kralj iz domače rodbine, izvolijo si Hrvatje vogerskega kralja Kolomana tudi za svojega vladarja in njegov moški zarod. Ko ta s kraljem Ludovikom izumerje v strašni bitki zoper Turke pri Mohači, izberejo Ferdinanda I. iz habsburške preuzvišene hiše l. 1527 pod istimi pogoji: Hrvatska je neodvisna, ima svoj sabor, kder izvoli bana, ki je odgovoren le kralju in saboru. Ta dovoljuje kralju davek, vojake, sklepa postave in ima besedo, kedar se napové vojska ali sklene mir. Tako je ostalo do smrti Karla VI. zadnjega možkega potemca habsburškega. Vsled posebne nagodbe s Karlom, tako imenovane praktične sankcije, raztegnejo Hrvati pravice habsburške rodbine na ženski zarod in priznajo Marijo Terezijo za kraljico.

Njeni sin cesar Jožef pa ni hotel starih pravic deželam priznati, kar je Madjare in Hrvate pripravilo k skupni, vzajemni obrambi. L. 1790 je hrvatski sabor zvezo iz Vogersko slovesno vsprejel. Toto zvezo pa so Madjari začeli zlorabiti na škodo neodvisnosti in celokupnosti Hrvatske, kar je Hrvate silno razburjevalo. Zato so Hrvati l. 1848, ko so se Madjari spuntali, z veseljem cesarju šli na pomoč in pod banom Jelačićem rešili Avstrijo, upajoč zagotoviti si starodavno neodvisnost Hrvatske pod kraljem in cesarjem iz habsbursko-lotrinske hiše. Toda nastopila je doba absolutisma Bachovega, kateremu je konec storila oktoberska diploma Franca Jožefa 1860.

Ali namesto sklicati stare sabore, silil je Schmerling vse v dunajski „reichsrath“. To nagne Hrvate zopet na madjarsko stran in sklenejo l. 1868, čeravno neradi, nagodbo z Vogersko. Od nekedanje neodvisnosti je ostalo zelo malo samostalnosti; kajti madjarski ministri so dobili v oblast bana, finance, diplomacijo, trgovino, Medjimurje, Reko, železnice, tarife, telegraf, pošto — še gozde v granici so posekali in prodali. Vse bi naj služilo madjarskemu življu na korist. Hrvatska je sedaj z davki preobložena, njeno sodstvo in uprava skvarjena in mora vsled trgovinske politike madjarske popolnem oslabeti.

To boli hrvatske domoljube. Njihovi poslanci skušajo temu v okom prihajati pa so si navskriž zastran poti ter so razcepljeni na 3 stranke: narodno, neodvisno in pravno stranko. Vsaka izmej teh je v saboru Zagrebškem v adresi (pismu) do kralja in cesarja hotela svoje misli in težnje izraziti. Vsprejeta je bila prve stranke adresa in drugi dve stranki ste sabor zapustile, da je zmešnjava sedaj večja ko poprej.

Narodna, sedaj vladina stranka, priznava zvezo in nagodbo z Vogersko od l. 1868 pa želi, naj bi vogerski ministri se nagodbe res držali in zlasti v gospodarskih rečeh več ozira jemali na ubogo Hrvatsko; na to je izvolila 45 poslancev v vogerski državni zbor v Budimpešti.

Neodvisna stranka, katerej pripada tudi škof Strossmajer, pa tirja popolno preosnovo nagodbe od l. 1868 postavnim potem po dogovorih mej hrvatskim saborom in vogerskim državnim zborom: ban je naj saboru odgovoren, a ne vogerskim ministrom, sabor naj ne voli 45 poslancev v vogerski državni zbor, ampak le v vogerske delegacije, v sodstvo pa finance, trgovstvo itd. se nimajo madjarski ministri več utikati, tukaj je Hrvatska neodvisna in plača svoj donesek k vzajemnej vojski in diplomaciji po določenih procentih.

Pravna stranka (Starčević) se zлага zvečinoma z navedenim. Toda ona obsoja vse kot nepostavno, kar se je godilo od l. 1790 naprej ter zahteva neodvisnost Hrvatske na podlagi pragmatične sankcije, sklenene s cesarjem Karlom VI. očetom Marije Terezije: zveze z Vogersko ne priznava, avstrijski cesar je kralj hrvatski, kronan s krono kralja Zvonimira, in hrvatski sabor voli sam zastopnike v delegacije, kder se naj sklepa o vzajemnem vojaštvu in diplomaciji. Ob enem tirjajo pravaši združenje vseh hrvatskih pokrajin!

To so glavne točke izražene v adresah treh političnih strank hrvatskih.

Desterniški.

Govor slovenskega poslanca č. g. Einspielerja v deželnem zboru Koroškem.

II. 3. Jaz in moji somišljeniki želimo in tirjamo, naj se slovenskemu jeziku odloči v slovenskih šolah tista pravica, ki jo ima po državnih postavah.

Po § 6. državne šolske postave od 14. maja 1869 odločuje o učenem jeziku in o učenju družnega deželnega jezika deželni šolski svet po zaslišanju tistih, ki šolo vzdržujejo, pa le v postavnih mejah. V tem smislu je dež. šolski svet občine zaslišal l. 1869, in ko so mu odgovorile, je osnoval za slovenske občine na Koroškem troje vrste šol, in sicer:

- a) šole z nemškim učenim jezikom;
- b) take šole, da se podučuje prve mesce po slovensko; z nemščino pa se začne že v letu, in nemščina postane učni jezik takoj, kedar jo otroci dovoljno razumejo;
- c) take šole, v katerih je prvotni poduk slovenski vendar se z nemščino začne že v drugem letu.

Jaz in moji somišljeniki smo te misli, da je sl. dež. šolski svet, ko je osnoval te tri vrste šol, prekoračil tiste postavne meje, ki mu kažejo, kako daleč sme in kako daleč ne sme iti.

Člen 19. državnih osnovnih postav od 21. decembra 1867 pravi, da ima vsak narod neovrgljivo pravico, da se mu ohranja in goji narodnost in jezik. (Wahrung und Pflege der Nationalität und Sprache.)

Da se pa v šolah naših slovenskih občin ne „hrani in ne goji slovenska narodnost in slovenski jezik“, to je jasno. V šolah I. vrste, kjer je poduk čisto nemšk. kdo bo tam trdil, da se slovenščina ohranja, ker o njej še sluha in duha ni. Pa tudi v šolah II. in III. vrste se slovenska narodnost in slovenski jezik tako malo gojita, da so tudi te šole v protislovju s čl. 19. drž. osn. postav. To se vendar ne pravi, slovenščino ohranjati in gojiti, ako se slovenskim šolarjem na nekterih stranéh slovensko-nemškega abecednika pokažejo slovenske črke,

in se učijo nekoliko črkovati ali puštaboriti. To bi bila prava ironija na državni zakon. Tega postavodajavec gotovo ni imel v svojih mislih.

Člen 19 pa pravi še dalje: „Nobeden se ne more siliti, da bi se učil družnega deželnega jezika.“ Tudi Slovenci hočejo, naj bi se njih otroci naučili nemško, pa to se mora zgoditi tako, kakor ljudstvo želi, tako namreč, da se pri tem ne zanemarija materni jezik toliko menj pa, da bi se materni jezik potisnil čisto na stran. Da ljudstvo ni zadovoljno s tem, da se slovenščina tako odrija, to pričajo mnoge ustmene in pismene tožbe, to pričajo mnoge pritožbe, ki jih imajo v rokah šolske oblasti same.

Da se pa slovenski otroci proti volji mnogih občin in starišev silijo, hoditi v nemške šole in učiti se nemščine, to se nikakor ne vjema s členom 19. drž. osn. postav.

Nadalje pravi § 1. državne šolske postave od 14. maja 1868 in nove šolske postave od 2. maja 1883: „Ljudska šola ima namen, otroke izgojevati versko in нравno, izbujati in razvijati njih duševne moči, priskrbeti jim vednosti in ročnosti, ki so jim potrebne za življenje in daljše izobraževanje, in tako narediti iz njih čvrste, poštene ljudi in koristne ude človeške družbe.“ Da se pa vse to ne more doseči, ako se otroci podučujejo v jeziku, kterega ne razumejo, je pač jasno. Zato se naše šole tudi s tem paragrafom šolske postave ne vjemajo.

Slednjič pravi § 51 učnega reda od 20. avgusta 1870: „Da se mora vsak otrok iz maternega jezika naučiti toliko, da prav zastopi kar se mu pové v maternem jeziku, da zna lepo in razločno brati in pripovedovati, kaj je bral, da zna svoje misli pravilno in točno povedati, pa tudi zapisati itd.“ Da pa še najboljši slovenski otroci pri sedajnih šolah tega ne znajo, to nam pričajo mnogi stariši, ki pravijo, da znajo otroci pač nemški brati in pisati pa ne zastopijo, kar berejo; slovensko pa da ne znajo ne pisati ne brati. Tudi profesorji srednjih šol nam to spričujejo, ki pravijo, da morajo slovenske učence še le brati učiti v gimnaziji in realki! Da je res tako, priča nam tudi pritožba 97 slovensko-koroških katehetov, ki se je na visoko vlado odposlala l. 1879 še za časa blazega ranj. knezoškofa dr. Valentina Wiery-a. Čeravno so jo mil. gosp. knezoškof gorko podprli, vendar je bila prošnja žalibog zastonj. Povdarjalo pa se je v tej prošnji, da se otroci ne morejo dobro učiti krščanskega nauka, ker po slovensko ne znajo brati. Te tožbe katehetov se še zdaj ponavljajo od leta do leta. Pa tudi od drugih strani, od občinskih zastopov in krajnih šolskih svetov slovenskih, deha je vedno več pritožb in prošenj zoper sedajne šole po slovenskem Koroškem.

Sedajna šolska osnova na slovenskem Koroškem nasprotuje tedaj členu 19. drž. osn. po-

stav; § 1. državne šolske postave in § 51 učnega reda od 20. avg. 1870.

Ravno teh misli je tudi najvišje državno sodišče na Dunaji. Nekaj slovanskih občin v dolnji Avstriji se je pritožilo, da se jim od šolskih oblastnih usiluje nemški učni jezik. Na to jim je prav dalo in spoznalo najvišje sodišče z odlokom od 25. aprila 1877, da državnih osnovnih postav (§ 19), državne postave (§ 1) in učnega reda (§ 51) ne morejo ovreči nobeni oportunistki pomisleki in razlogi (to se pravi, da se postava ne more ozirati na to, če se reče, kako dobro in koristno je znati nemško²⁾) pa tudi ne deželne šolske oblasti. Najvišje sodišče je toraj zavrglo vse, kar so ukazali ministerstvo, deželni in okrajni šolski svet.

Mi slovenski Korošci želimo in zahtevamo šole s slovenskim učnim jezikom; nemščina pa naj bo le učni predmet v viših razredih. To so moje misli zastran šol, in večji del slovenskega ljudstva na Koroškem je v tem mojih misli. Zdi se mi, da sem imel polno pravico in tudi sveto dolžnost, da sem Vam razodel te svoje misli. Predloga ne stavim nobenega, ker nemam upanja, da bi me visoka zbornica podpirala, še menj pa, da bi me uslišala.

To, gospoda moja, so bile in so še naše želje in naše zahteve, in bodo ostale, dokler se ne uresničijo lepe besede gospoda deželnega glavarja, „naj spoštuje vsak pravice družega, t. j. da morajo Slovenci spoštovati pravice Nemcev, pa tudi Nemci pravice Slovencev.“ Dokler pa ta srečni, zaželjeni čas še ni prišel, bomo ponavljali naše pritožbe spet in spet, naj bi se nam tudi po krivici 1000krat očitalo, da delamo zdražbo in kalimo mir. Tisti ne kali miru, kdor brani svoje postavne pravice po postavnem potu, ampak tisti ga kali, ki ga pri tem moti in ovira. Lepe besede o miru in slogi ostanejo tako dolgo prazne in votle, dokler se pravica ne postavi v veljavo. Dajte nam, kar nam gre, zadovoljite nas, pomirite nas, potem pride pravi mir.

Gospodarske stvari.

Navod k umetni riboreji.

II. Ko so ikre na navedeni način oplodene, priredé se valilni koriti, njih dno se posuje $\frac{1}{2}$ palca visoko s čisto izmitim prodnim peskom, in potem se vlože v valilni hramiček tako globoko, da za $\frac{1}{4}$ visoko iz vode stojé. Na to se strese kacic 6 žlic iker previdno v korito, in sicer tako, da ne ležijo ena nad drugo, na kar se pokrijejo s pokrovom.

Gojitev oplodenih iker. Vsak dan je treba paziti: 1. Da so luknjice pri koritih odprte, da je voda vedno čista, in da prosto skozi teče;

2. s kleščami (pinceto) se odstrani nemudoma vsako bolno jajce, katero se spozna po kredobeli barvi; isto tako se mora odstraniti vsakatera tuja živalica in ona sivobela kosmina, katera se drži okrog bolnih iker; 3. ikre je treba varovati pred njim sovražnimi živalicami, iste so: a) povodna miš, b) pastaričica (tica), c) povodni kos, d) vodna kura (liska), kakor tudi e) pred radovednim človekom. 4. Skrbeti se mora, da so korita varna pred naglim nalivom in pred prenizko višino vode.

Gojitev mladih ribic. Postrvi proderó navadno v 7 tednih jajčkino lupino, in potrebujejo posebnega varstva. Dokler ne izgubé ribice popènih mehurčkov, hranijo se še v koritcih, in paziti je, da je vedno prost dotok čiste vode. — Še boljše se ohrani zaplod v lesenem hramčku, v katerem ste za dotok in odtok dne mreži iz medenega drata (čvežna), in v katerem je dno posipano s čisto izmitim prodecom.

Piče ne potrebujejo mladiči, dokler ne izgubé popènega mehurčka. Paziti se pa mora na njih sovražnike, ki so: 1. Mrčesna ličinka, to je, črviček, kateri v svoji, iz malih kamničkov ali lesenih koščekov izdelani hišici v dnu vode okoli lazi, in mlade ribice pokončuje in sné. Ta mrčes se odstrani s pinceto (kleščami); 2. nek večji, popolnem izrastli povodni mrčes; 3. vse uže prej omenjene živali pred vsem pa še treba odstraniti postrvam jako nevarnega povodnega kosa; 4. nikakor se ne sme puščati blizo ribice družega plemena, ker pojedó mlade ribice; 5. hram, v katerem so mlade ribice, se postavi tako, da je višina vode v njem vedno enaka.

Izpuščenje rib v proste vode. Ko so mlade ribice povžile redilno snov popènega mehurčka, se smejo izpustiti v prosto vodo. Izbrati se pa morajo plitvi kraji, v katere ne pridejo velike ribe, in še v tacihi mestih je treba vlagati kamenje, dile in drevje, pod katerimi se skrije mladi zarod pred nevarnim sovražnikom. Kdor pa hoče mladino še dalje pod svojim nadzorstvom gojiti, bodi-si v valilnici ali v odprtem ribniku, ta naj skrbi, da dobijo ribice 8- do 12krat na dan hrano. Za pičo služijo nastrgana jetra, možgane, drobno sekljane gliste (črviči) in odpadki mesa iz kuhinje.

Varovati je ribice pred tatovi, vidrami in vsemi uže prej navedenimi sovražniki ter se mora vedno paziti, da je dotok in odtok vode v redu.

Novice.

Sejmi. 11. novembra Ormož, Spodnje Hoče, Lipnica, Mahrenberg, sv. Martin pri Slov. Gradci, sv. Martin na Paki, Oplotnica, Radinje v rogačkem okraji, Sromle, Laško, 13. nov. Gradec, 15. nov. Vransko, Poličane, Središče, Radgona.

Dopisi.

Iz Maribora. V nedeljo 16. t. m. ima Ptujsko slovensko pevsko društvo v naši čitalnici prvi občni ob enem osnovalni zbor. Zvečer ob 8. bo velika pevska veselica. Opozorjamo domoljube na važno društvo. — Stolno cerkvo so liberalci kar čez noč hoteli podreti, baje da bi opeke in kamenja za druge stavbe blizu bilo. Sedaj pa molčijo in se nihče ne gane, čeravno je zastran službe božje uže velika sitnoba in so ljudje uže prav nevoljni. — Nekatera gospoda hodi po nedeljah na lov, a nesreča ne miruje; eden izmed njih je gonjaca Hembergerja iz Hoč nevarno obstrelil. — V Račah rogovili nemški šulverein, pa tamošnji Slovenci mu „fige“ kažejo, saj v žepih. — Cerkevno vino pri sv. Petru se je prodavalo po 11 fl. 70 kr. do 15 fl. 40 kr. hektoliter ali 65 — 86 fl. stari štrtinjak.

Iz Celja. (Rakuscheva „vahterca“) kreše po okoličanski dekliskej šoli, kder učijo in ljubo dečico lepo krščanski vzgojajo šolske sestre. Bržčas jezi celjske liberalce, da gre s šulvereinom rakovo pot; ker ljudem predsedu nepotrebni šulvereinski davek. Tudi jih srdi, da se deca tam pametno uči vsega, česar treba in je pri deci mogoče. Liberalni listič ne more nič tehtnega, nič resničnega zoper šolske sestre in te podpirajoče katoliško društvo navesti. Pomaga si torej s kosmatimi bedarijami in z očitnim namenom nemške dobrotnike in dobrotnice v Celji splasiti in odvrtnoti. Gode torej: da se na dekliskej šoli vse le slovenski poučuje, kakor da bi nemščina bila izpahnjena. To ni res. V I. razredu se poučuje slovenski, v II. razredu se nemščina uči prvo leto skoz 3 ure, v drugem pa skoz 4 ure na teden, v III. razredu prvo leto 5 in drugo leto 8 ur. Tako se naučijo deklice slovenski in nemški ter več znajo, kakor nemške v nemškejši šoli, katerim slovenščine nič ne privoščijo, čeravno jim nebi škodovala. Da pri šolskih sestrah deklice ostanejo, kar so, namreč poštene Slovenke, ter se ne „pokulturijo“ v nemškutarce, to bode menda poglavitni greh, kateri se ne odpusti ne v „narenturnu“ pa ne v „kasini“. Sicer pa morajo Rakuscheve pisarje uže močno lasi boleti, da toliko neumnosti načrčkajo: češ, šolske sestre „slovenizirajo“ slovenske deklice. Ali ni neumno reči: Nemca ponemčiti, Juda pojuditi, Turka poturčiti in liberalnega Rakuscha z Besozzijem in Glantschniggom vred poliberaliti? Očita dalje „vahterca“ podpornemu kat. društvu, da nabira denarjev za uboge otroke; toda ti ne dobijo nič, ampak šolske sestre. No, šolske sestre vzdrževati z dekliskej šolo vred, to je namen društvu. Naravno je torej, da se šolskim sestram da, česar treba; saj od samega celjskega zraka še niti Rakuschevci ne živijo.

Sicer pa ni res, da bi otroci nič ne dobili. V „Gospodarji“ bilo je vsako leto čitati, kako se je obleka, obutev, hrana delila ubogej deci, v petih letih okolo 1000 fl. na vrednosti. Šolskim sestram dalo se je lani 715 fl. podpore. Naj nam le pokažejo liberalci šolo, ki bi tako malo stala in toliko dobrega storila? Kar torej vahterca zoper ovo vrlo šolo piše, to je ravno tako neumno, kakor namen graje vreden!

Iz Sevnice. Po Aussererji ustanovljena šulferajnska šola hoče se razširiti v četverorazrednico, da si za vsem le ima kacic 50 prisiljenih učencev, mej temi skoraj samo slovenske izimši tri ali štiri nemške. Oglasila se je zdaj ta šola za pravico javnosti in okrajni šolski svet bi o tem imel izreči svoje mnenje. Pa kaj se zgodi? V poslednji seji okrajnega šolskega sveta bere predsednik zapisnik poslednje seje, ki je bila začetkom septembra in v tem zapisniku stoji, da je okrajni šolski svet pritrtil, da naj dobi šulferajnska šola pravico javnosti. Ko to zaslišijo narodni člani okrajn. šolskega sveta — in narodni so vsi, razun g. glavarja, potem Ambrožica in Aussererja, začudenja kar ostrme. Kajti vsi so vedeli, da v poslednji seji še govora ni bilo o šulferajnski šoli, ne pa da bi jej dovolili pravico javnosti. Občni protest, huda debata. Glavar pravi, da je sejni zapisnik spisal Ambrožič, da tedaj ne more v zapisnik priti nekaj, kar ni bilo skleneno. Nikdar! so odločno odgovorili narodni člani okrajn. šolskega sveta in s protestom odšli, da se je morala skleniti seja Gg. župan Veršec in okrajni načelnik Fr. Lenček, naša neustrahljiva prvoboritelja za narodne razmere, odpeljala sta so v Gradec, da se pri namestnji pritožita.

„Slov. Narod.“

Iz Ljubljane. (Matica slovenska) vabi k LXV. odborovi skupščini v sredo 12. nov. t. l. ob 6. uri zvečer v Matičini hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnika LXIV. odborne seje. 2. Naznanila prvoedstva. 3. Poročilo tajnikovo. 4. Poročilo gospodarskega odseka. 5. Posamezni nasveti. Letos dajo se udom: 1. Lovčevi Zapiski, spisal Turgenjev, preložil Remec, II. del, ki so vže natisnjeni; 2. Črtice iz duševnega žitka Štajerskih Slovencev, sestavil dr. Jos. Pajek, pa 3. Letopis, vredil tajnik Evgen Lah, kateri obe knjigi se marljivo tiskate. Želeti je sedaj in na to delati, da brž ko brž dpošljejo poverjeniki družnikov doneske, kajti do tega mora, kakor družba sv. Mohora, pripraviti tudi Matica, da se knjige njene ne pošiljajo nikomur, kdor ni vplačal prej svoje letnine. Potem takem se ne more nihče pritoževati, in društvo se ohrani in napreduje le po tej poti. V ta namen naj si prizadevajo sebi in društvu na korist vsi pravi slovenski domoljubi z zedinjenimi močmi!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar se mudi sedaj na Vogerskem, ker tam delegacije zborujejo. — Ko te dokončajo delo, pokliče se državni zbor na Dunaj. Posla bo imel veliko, da bi še kongruo duhovniško uredil, na to bodo delale številne prošnje, katere mešniki sedaj podpisujejo: Slovenci štajerski pa v 6letni dobi tega državnega zbora nismo prodrli do slovenskega učiteljskega v Mariboru pa tudi ne do slovenskih paralelk na gimnazijah. Vendar to nas ne sme splašiti, Rima tudi niso v 6 letih dozidali. Boriti se imamo, dokler ne zmagamo, južni Štajer je slovensk, ter mora Slovincem ostati. — Socijalisti ali anarhisti, prav za prav skrajni in dosledni liberalci, so v Kindbergu nekemu trgovcu ukradli 45 funtov dinamita in bati se je nesreč. — Udje gornjegrajskega okrajnega šolskega sveta so izstopili, ker nečejo z g. Ambrožičem dalje v uradbeni dotiki biti, saj tako poroča „Narod“. — V Ljubljani konfiscirajo slovenske liste zaporedom. — Isterski Hrovati in Slovenci dobijo poitalijančnega nemca dr. Flappa v škofa. Je uže imenovan; Italijani se tega močno veselijo. — Dunajski Čehi hoteli so svojo 1razredno česko šolo razširiti v 2razredno, pa mestni in deželni šolski svet je prošnjo odbil, a minister naposled dovolil. — Slovacom na severnem Vogerskem so Madjari zaprli vse gimnazije in zastonj si prizadevajo ubogi tlačani jih dobiti nazaj. — Hrvatska narodna stranka se je madjarskemu banu Hedervariju nizko priklonila in lepo zahvalila za kaj? Tega menda sama ne ve. Zatem je bil sabor odložen. Sodnije porotnice so na Hrvatskem za 3 leta zatrli. Pri Podsusedu napravljen je sedaj lep most čez Savo, dobrotja za tamošnje kraje.

Vnanje države. Ruski car se je našemu cesarju zahvalil za prijazne besede v prestolnem govoru pred delegacijami v Budimpešti. Imenuje našega cesarja: luzvišeni prijatelj in zaveznik. Kako prav imajo Rusi, če Judom zamerijo naseljevanje, kaže to, da se od 40—50.000 Judov komaj 20—30 peča s poljedelstvom, drugo vse baranta, mešetari; sploh Jud ni za trdno delo. — Nemški cesar je pal v svoji dvorani in se precej pobil pa zopet okrevaj. Pri volitvah za nemški državni zbor so liberalci silno propali; katoličani priborili so 101 poslanca, za 14 pa se še potegujejo; socialni demokrati so dobili 10 sedežev pa se trgajo še za 23. — Italijani odpošljejo vojno ladijo v zapadno Afriko; če Prajzi tam kaj vzamejo, tirja Italijan turški Tripolis. — Francozi se vedno tepejo s Kitajci pa brez uspeha. ker so po številu vendar preslabi. Pomorskih roparjev je morje polno in torej so Francozi prisiljeni več vojakov in vojnega brodovja tje

poslati. Ker pa vedno odlagajo in cincljajo, kaže da v Evropi vendar ni tako mir zagotovljen, kakor ljudje v obče mislijo. — Čudne reči poročajo se iz Sudana v Afriki: enkrat pravijo, da je Mahdi vzel mesto Hartum in angleškega generala Gordona vjel, zatem pa zopet vse prekličejo. Poročajo tudi, da je avstrijski konzul Hanzal umorjen.

Za poduk in kratek čas.

V Sarajevo.

(Dopisuje J. Čagran, veroučitelj v Sarajevu.)

V. Kateri mislijo, da o Vlahih pisoč pretiravam, opomnim sledeče: Leta 1682 dne 15. oktobra užgali so Vlahi z velikimi stroški iz pogoretin ravno na novo pozidan „Ramški“ samostan č. oo. frančiškanov. Turki so zločince na begu še vjeli, h gorečemu samostanu nazaj dopeljali in tam po kratki obsodbi — posekali. Hadži-Loji so Vlahi l. 1878 kupili dragocen „čurak“ ali kožuh za 300 zlatov ter za ustajajo proti Avstriji nekteri po 1000 dukatov darovali. Avstriji se ni bati gledé ustaje toliko Turkov, kakor Vlaških rogoviležev, ki črté Avstrijo čez vse, ter si želijo raji Turško vlado nazaj, kakor pod Avstrijsko ostati.

Letos na malo gospojnico so Vlahi ali hriščani pri belem dnevu oropali hišo edinega katolika: (Jakoba Andriča) v Lukavici, $\frac{3}{4}$ ure od Sarajeva. Bila je le žena in mala njena hčerka doma. Odnegli so 31 dukatov, ktere je Andrič dobil nekaj dni preje za vole, in obleko. Ker je inači celo selo Lukavica vlaško, so merčiniški vlaški od žandarjev in sodnije izpitovani kratko vse tajili. Nisem toraj Vlahom krivice storil, če sem je slikal, kakeršni so. Za Vlahi so potem najštevilnejši: Španijoli ali španski židovi. Živi jih v Sarajevu okoli 3000. Kedaj so se semkaj naselili, to se za gotovo ne da izvedeti, pa govori se, da so pred kakimi 300—350letmi prišli iz Španije sem v Sarajevo. Židov je eden in isti povsod z malimi razložki. Povsod tudi tisti zvijačni semitski obrazi. Španijoli govoré še dandanes zmiraj med seboj svojo skvarjeno španijolščino, ako ravno tudi dobro hrvatski znajo. Nosijo se po Bosnjačko le bolj neokusno in po židovsko prikrojeno. Postave so male in slabotne, nekteri so izvanredno grdi, vsi pa več ali manje umazani, akoravno so nekteri celo milijonarji. Eden ima do 100 hramov v Sarajevu. Treba je se pri kupovanji pred njimi sila varovati, ker človeka prevarijo, kder ga le morejo. Bolje je pri Turku kupiti, ki je po vse pošteneji. Židovkinje imajo Turkinjam podobno nošo, le barva haljinam je granatove rudeče boje, med tem ko so zunajne haljine Turkinj zelene ali črne. Čez glavo in telo imajo potem ogrneno, kakor

Turške „bule“ belo mahramo ali fino plahto. Na čelu pa nosijo vse oženjene celo vrsto pozlačenih srebrnih ali (pa redkeje) zlatih denarjev na kapico prišitih. Lica nimajo obče zakritega, akoravno so nektre židovske babe si začele po turški šegi lice zakrivati. Židovske dece so vse ulice polne. Značaj Španijolcev je obče eden in tisti, kakor vseh drugih židov. Z avstrijskimi židovi, od katerih so po jeziku, šegah in obredih ločeni, nič kaj dosti ne občujejo. Eni druge prezirajo. Španijolci imajo svojo šolo in 2 synagogi. Avstrijski židovi imajo pa posebej svojo synagogo v Terzia-ulici.

Smešnica 45 Pred 60 leti šo si mestne gizdavke ravno kakor sedajne na čelu lasi krožile v prečke, izpod katerih so mižale in mižurkale. Ko so jih vaše deklina začele posnemati, se to fantom omrzi in se spogovorijo, in enega dne v treh vaseh vsem žrebicam in kobilam grive na čelu v ravno take prečke prirežejo. — Plaho gledajo gizdelinke te brhke cumaste tovaršice, zarudijo, pobešajo oči, fantje se muzajo — in prečke so kmalu zbežale z bistrih glav.

Živkov.

Razne stvari.

(Celjski dr. Glantschnigg) je kot zastopnik Henkerjev od našega glavnega urednika tirjal blizu 240 fl., a celjska sodnija zaslišavša dolžnika tirjatev znižala na 89 fl. 75 kr. Opomnje ni treba!

(Vabilo.) V zmizlu § 27. društvenih pravil „Slovenskega pevskega društva v Ptuj“ skliče osnovalni odbor dne 16. novembra t. l. ob 3. uri popoldne v Mariboru v čitalničnih prostorih veliki zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikov. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev odbora. 5. Volitev preglednikov računa. 6. Posameznosti. Osobna vabila se ne bodo razpošiljala. Izpolnjene nabiralne pole izvolijo naj se poslati vsaj do 12. t. m. osnovalnemu odboru. Zvečer ob 8. uri veselica. K temu velikemu zboru uljudna vabi osnovalni odbor.

(Vabilo.) Posvetovanje o ustanovitvi posojilnice v Krškem bode v nedeljo 9. t. m. v Leskovci pri Krškem, vselej ob 3. uri popoldne v šolskem poslopju. V Leskovci bode tudi občni zbor ondatne kmetijske podružnice (ob enem. Vabljeni so vsi p. n. udje in sploh možje, ki imajo lastno premoženje, roko-delstvo ali kupčijo).

(Pri 47. regimetu) postal je Schmedes oberst, De Vaux, oberstlajtnant, F. Schuster, major in Paul Vraz, stotnik 1. vrste.

(Most čez Muro) začeli so delati za železnico Spielfeld-Radgonsko.

(Šulvereinarji) hočejo za celjsko okolico blizu Celja postaviti šolo ponemčevalnico, ker jim je spodletelo v Škofji vasi.

(Potepuh) se klati po Slov. goricah imajoč 4 občinske pečate in ponareja pisma.

(Zablodila) je v Frankovce 10letna deklica iz Hrvatskega, pa ne vedó, kde je doma.

(Cigani) so v Kristancih okrali Fr. Brumena, ter pobrisali na Vogersko.

(Pogoreli) so v Dedoncih Damič pa 2 soseda, v Krapini pa Badnova poslopja.

(Vino) prodavajo okolo Ptuja po 40—50 fl. Maribora 50—80, Ormoža 90—100 fl.

(Narodni dom) v Ljubljani naznanja, da bode žrebanje dobitek iz efektne loterije dne 31. decembra 1884. Domoljubi so prošeni, da podpirajo podjetje z nakupom sreček.

(Nevarno zbolel) je starosta duhovnikov preč. g. kanonik Juvančič v Novi cerkvi.

(Čestne maute) hočejo nekateri politiki odpraviti. Kaj rečejo kmetje? Naj se nam zglasijo.

(Tourne in retourne karte) dobiti so za vožnjo po železnici mej Mariborom in Račami.

(Čes. Rud. sadjerejsko društvo) za spodnji Štajer zborovalo bode v nedeljo 9. nov. v Makolah in sicer se začne zborovanje popoldne ob 3. v prostorijah g. Jan. Georga. Rodoljubi dravinjske doline in bližnjih okolice se k temu zanimivemu zborovanju prijazno vabijo.

(Železniško progo) sme meriti baron Oskar Lazarini od Celja po Savinjske dolini v Spodnji-Drauburg.

(Štajerska hranilnica) je procente malo znižala: daje namreč 4 %, jemlje 4 1/2 %. Sploh se misli, da predlog poslanca g. M. Vošnjaka v Gradci ni ostal brez uspeha. Okolo 80.000 fl. ostane tako v žepih dolžnikov hranilničnih.

(Dvojno vseučilišče) je v Pragi, nemško šteje 1307 dijakov, česko pa 1681.

Loterijne številke:

V Gradci 31. oktobra 1884: 64, 67, 8, 65, 26
Na Dunaji „ „ 46, 28, 90, 21, 17

Prihodnje srečkanje: 15. novembra 1884.

Dražba cerkvenega vina.

V torek na Martinovo 11. novembra t. l. ob 10. uri se bode

9 polovnjakov

novega pozno branega vina prodavalo v cerkveni kleti sv. Jurija v Slov. goricah.

Cerkveno predstojništvo.

Tužnim srcem naznanjamo žalostno vest, da je Vsegamogočni Bog k sebi poklical predragega in nepozabljivega nam sina, oziroma brata

Adolfa And. Jurco

slušatelja prava na Graškem vseučilišči,

kteri je previden sé sv. zakramenti po dolgej hudi bolezní dne 2. novembra ob 11. uri po noči v eve-toči mladosti, v 20 letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Truplo predragega umrlega se je v torek, dne 4. novembra t. l. ob 4. uri popoldne izročilo hladni zemlji na tukajšnjem mestnem mirodvoru.

Meše zadušnice so se brale v sredo, dne 5. novembra ob 10. uri predpoldne v tukajšnji farni cerkvi.

V Ptují, dne 2. novembra 1884.

Andrej Jurca
Ana Jurca
stariši.

Anton Jurca
Alojz Jurca
brata.

Dražba cerkvenega vina.

V sredo 12. novembra se bode okoli

24 polovnjakov

vina sv. Barbarske in Martinske cerkve, pri sv. Barbari blizu Vurberga prodajalo.

Cerkveno novo vino

V sredo 12. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne se bode

22 polovnjakov

sladkega vinskega mošta v cerkveni kleti v Jarenini prodajalo.

Cerkveno predstojništvo.

Služba organista

pri sv. Stefanu pod Žusenom se z novim letom 1885 odda. Prosilci naj se osebno oglasijo pri podpisanem predstojništvu.

Farno predstojništvo pri sv. Štefanu
dne 29. oktobra 1884.

1-3

Ferne, župnik.

Lepo posestvo v Vojniku.

V trgu Vojniku pri Celji je iz proste roke na prodaj gostilniško posestvo. Hiša z enim nadstropjem, ima 6 velikih sob, kuhinjo s štedljivim ognjiščem, vodivnico, lepo klet, mesnico, ledenico, hlev, senarnico, škedenj vse zidano, v najboljem stanji, 5 oralov zemljišča.

Več pové Štefan Malaprov.

2-2

Prostovoljna prodaja

mlina s 5 tečaji in stopo zraven 7 oralov zemlje, namreč hoste, travnika in njive; mlin in druga poslopja so v prav dobrem stanji, voda je obstoječa, in se lahko zmiraj za dva peka melje; vse skupaj po prav nizki ceni. Kdor hoče več izvedeti, naj se oglasi pri lastniku **Franc Selak**, p. d. Gorjup, posestniku v Verbnem hiš. šte. 3 blizu sv. Jurija na juž. železnici.

3-3

!!Pozor!!

G. SCHMIDL in DRUŽNIK

„pri škofu“

v Celji, na oglu glavnega trga

„pri štepihu“,

priporočnjeta svojo posebno veliko in lepo zalogo zimskega blaga.

kakor:

vsakovrstne suknine, štofa, vatmola, spangoleta in druge volnate robe. Dalje imata v zalogi največjo izbirko velikih zimskih facaneljev ali rut; najnovejše vzorke kretóna in tiskanine (druka); hlačevine in raznobarnega barhenta; odeje, koce in različno drugo zimsko robo **po naj nižjih cenah**, in sicer še cenejši kakor poprej. — Prave ameriksanske šivalne stroje, najboljše in močnejše „Singer“ in „Howe“ za krojače, črevljarje in šivilje po 30, 35 in 40 goldinarjev. — Kdor dobro in cenó kupiti želi, blagovoli naj priti v našo prodajalnico.

G. Schmidl in družnik v Celji.

Zaloga sukna; platna vsakdanjega rokotvornega in novošegnega blaga, ter pravih ameriksanskih šivalnih strojev

na oglu glavnega trga in poštnih ulic št. 38 v hiši gosp. Jožefa Kosta, fabrikanta žajfe „pri štepihu“.

2-3

Naznanilo.

Dovoljujem si naznaniti, da imam popolno zalogo trdno in lepo vezanih slovenskih molitvenih knjig in jih priporočam preč. duhovščini in p. n. trgovcem.

Cenovniki s trdno stoječimi cenami v malem, kakor v velikem stojé na razpolago in se dopošiljajo na željo brezplačno.

E. Ferlinč-eva vdova,

prodaja papirja in knjig

v Mariboru, gosposka ulica št. 3.

1-3

Najnovejši

HITRI RAČUNAR

v katerem se

iznesek vsakoršne kupčije vže izračunjeno najde, se dobiva v

J. Leon-ovi tiskarni

v Mariboru

šolska ulica 2.

Na prodaj

je deset minut od Ormoža oddaljeno, lepo arrondirano, pri velikej cesti in v ormožkej občini ležeče posestvo, obsegajočo 100 □^o stavišča, 30 □^o vrta, 1330 □^o košene in 4 pluge 1454 □^o njiv. Hram in gospodarsko poslopje je zidano in v najboljšem stanu. Polje jako rodovitno. Cena je ugodna. Natančneje se izvé v c. k. biležniškej pisarnici ormožkej. 3-3

V zalogi

Janeza Leona v Mariboru

je ravnokar izišel

Južnoštajerski koledar

za na steno

v nemški in slovenski izdaji

za l. 1885

zapopadajoč zraven popolnega koledara vse mrakove solnca in meseca, kmetovske pregovore o vremenu in letini, vse letne in živinske sejme, dozdevno vreme, državne prepovedane čase, lestvice za pristojbine kolkov ali štampeljnov itd.

Praktično urejeni koledar ima to prednost, da je natisnen na velikej četverki in ga je možno povsod na steno obesiti.

Velja samo 25 kr.

Prodajalcem se dovoti primeren nadavek.

Za mesec listopad
priporočamo naslednjo knjigo:

POMOČ

dušam v vicañ

ali

Premišljevanja in molitve

za naše ljube ranjke.

Po P. St. Dosenbahu S. J.

poslovenil

P. Hrisógon M.

Cena: trdo vezano 55 kr., v pol usnji 70 kr., v usnji 75 kr., z zlato obrezo 1 gld. 10 kr.

Kdor naroči 12 iztisov, dobi 1 iztis prosto.

KATOLIŠKA BUKVARNA v LJUBLJANI.

2-3